

slovenskih knjig pripravljati se za bodoče podučevanje v slovenskih šolah in ker je marsikteri učitelj tako knjigo uže davno želel; zato sem se odločil spisati in založiti takov „navod za podučevanje prvencev“, ako bi me gg. sodrugi in šolski prijatelji pri tem podpirati blagovolili. Predno morem dati namreč v tisk knjigo, katerej bode cena 60 kr., vabim na obilo naročevanje vse prijatelje pravega napredka naših šolskih razmer, do bodem vsaj nekoliko poročstva imel za uspeh tega podjetja! J. Lapajne, šolski voditelj.

Iz Konjic 21. sušca. (Javen preklie — prošnja do poslancev.) V dopisu s Konjic lanskega l. štev. 45. „Gospod.“ je bilo c. k. okr. glavarstvo v Celji pohvaljeno, da na slovenske dopise tudi slovenski odgovarja. To moramo zdaj očitno preklicati, ker okr. glavarstvo na slov. dopise nemški odgovarja! Čudno! Ko je lani binokostni pondeljek pri sv. Jurju drž. poslanec, g. dr. Vošnjak shod volilcev bil sklical ter so narodni kmetje z veliko navdušenostjo tirjali slovenskega uradovanja pri okr. gospôski in marsiktero napako v tem oziru precej ostro grajali, je navzoči g. komisar v eni sapi zagotavljal, da se vse slovenski rešuje. Da to ni res, je priča ta dopis. Naše gg. drž. poslance pa opozorujemo na to, da ob priliki debate o drž. proračunu take nepristojnosti vladi povejo. Če niste začeli že Drava in Sava nazaj teči, mora vendar skoro priti narodnostna postava, ki bo samovolji oblastni enkrat za vselej konec storila.

Iz gornje Savinjske doline. (Prošnja do poslancev.) Da je v Gornjem gradu nastavljen za adjunkta slovenščine nezmožni g. Jož. vitez Mulley, to se s tem našemu slovenskemu gornjegraškemu okraju zopet velika krivica godi. Okrajni odbor in zastop, razne občine urađujejo slovenski in s prebivalci se more edino le slovenski občevati, pa k temu se nam nemški uradnik nastavi! Vprašati moramo, ali je za Slovence kaj ravnopravnosti? Tudi se o imenovanem gospodu govori toliko....., da si ga daleč od nas želimo, naj gre mimo cerkve sv. Jožefa pri Celji. Naši poslanci bi si najprisrčnejšo našo hvaležnost zaslužili, ko bi nam tega gospoda med Nemce hoteli poslati. Bržčas bi tudi njemu pogodili!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Največ dela imeli so državni poslanci ta teden z uravnavo hišnega davka; bati se je bilo, da se naša večina razbije; hvala Bogu, da se to ni zgodilo; naši poslanci so se prej dogovorili in potem brez ozira na liberalce mestom naložili večjega davka, a Tirolcem, Salburžanom, Predarlčanom in Dalmatincem, ki še dozda hišnega davka niso plačevali, dovolili znatnih olajšav. Minister dr. Dunajevski je predložil črtež prenarredbe hudih sedanjih pristojbin (desetka) in

tudi nekako zakrit črtež o borznem davku. Naši poslanci s slednjim niso zadovoljni in je toraj slovenski poslanec g. Obreza s tovarši predložil drug črtež, ki bode borznim mogotcem in Judom globljeje v žepe segal. Boljši je pa vladin črtež zastraun pristojbin (Gebühren); za podedovanje in prepisovanje kmetskih posestev se bodo pristojbine znižale; pri prodaji posestev iz ene roke v drugo zniža se pristojbina od $3\frac{1}{2}$ na 3% . Ako pa kmetski starši dajo posestvo otrokom, plača se pristojbine samo $1\frac{1}{2}\%$. Če pa to kmetsko posestvo ni vredno nad 1000 fl., potem se plača le $\frac{3}{4}\%$. Kmetska posestva so pa tista, ki jih posestnik obdeluje sam s svojo družino. Kdor je toraj posestvo v najem dal, ta ni deležen tega poboljška. Naši poslanci n. pr. baron Goedel, so nam takšnih polajšav obetali in sedaj postanejo mož beseda. Liberalci nam kaj takšnega še niti obečati niso hoteli. — Sedaj pride na vrsto zemljiški davek in trdno upamo, da bodo naši poslanci tudi vseskozi pravo zadeli in vzlasti ostali složni, kar je glavna reč. Menje veseli smo delovanja v gosposki zbornici; tukaj hočejo liberalci g. Lienbacherjev predlog zavreči in sklenoti, naj vsak sam beračit gre k okrajnemu šolskemu svetu, ako hoče 13- in 14letnega šolarja doma za delo porabiti, pa ne kaznovan biti; minister Konrad se pa tako mlačno drži, da težko gledamo podporo, katero še vedno dobiva od naših poslancev; pozval je kot načelnika sekcijkega v svoje ministerstvo nekega italijanskega gospoda, ki čuje na ime Pozzi ter sluje kot odličan „verfassungstreuer“. To je vendar čudno. — V Korneuburgu je okrajni glavar županom naročil prirediti srenjskih kajh za starše, ki 13- in 14letne dece ne pošiljajo v šolo, kajti pri gosposki so ječe polne, a s platežem kaznovati ne gre, ker so ljudje preubogi. Tako poročajo dunajski listi. — Celjski sodnijski svetovalec plem. Schrey je v „Slov. Narodu“ opisan kot hud nasprotnik Slovencev; slovenske notarje in uradnike v Ptuji in Ormoži zopet preiskuje. Litijski žandar Wagner je tožil župana g. Koblijarja, ker ga je ta gosposki ovadil, da je bil pijan, kedar so Vestenekovi pajdaši okna pobijali, a sodnijska preiskava je pokazala, da je župan prav storil, kajti žandar je bil popolnem pijan, da je cesto meril, vrhu tega so priče izpovedale, da je okrajni glavar Vestenek tudi bil zraven. Kranjci so se Kalteneggerja vendar znebili; odšel je na Dunaj! Ljubljansko hranilnico je nemčur Presnitz opeharil za 30.000 fl. — V Zagrebu bil je zopet potres; v državnem zboru ogerskem predložen je črtež o civilnem zakonu tako, da bodo Judje in kristijani sklepali pred svetno postavo veljavne zakone; v Banjiluki našli so v neke turškejši mošeji (cerkvi) mnogo orožja. Vzajemni ministri avstrijsko-ogerski so prepovedali vvažanje ameriških svinj, svinjetine in špeha. Zavoljo smrti ruskega carja bi se bilo po zgledu drugih spodobilo v državnej zbornici avstrijskejši izreči sočutje in

omilovanje s obsojevanjem groznega zločinstva; ker so pa pri nas nemški liberalci, na Ogerskem pa levičarji žugali s „škandalom“ in ugovarjanjem, moralo je se vse opustiti.

Vnanje države. Ruski car Aleksander III. je objavil pismo, v katerem obeta v smislu svojega očeta vladariti. Truplo ubitega carja so prenesli dne 19. marca v cerkvo Petrogradske trdnjave; kder je razpoloženo v zlati pa odprti trugi na ogled; dne 27. marca je svečani pogreb, katerega se udeleži v imenu našega cesarja nadvojvoda Karl-Ludvig dalje nemško-pruski cesarjevič, angleški kraljevič, bolgarski knez in izredni poselniki vseh evropskih držav. Morivici carjevi bili so vsi doposlani iz Genfa na Švicarskem, kder je sedež socijalistične zarote imenovane „Internacionalne“. Eden morivcev je iz pištole ustrelil, da so carjev voz ustavili, Risikov je prvo bombo pogнал, da je car voz zapustil, Stefanovič je potočil drugo bombo, ki je njega k priči ubila carja pa smrtno ranila, zraven se stalo še 10 zarotnikov, ki so bombe imeli pri sebi; eden, Mihajlov, bil je ugrabljen, ravno tako v Risikovem stanovanju glavač vsem, Jeljahov in nemška judinja Helfman, hišni gospodar Navrocki pa se je ustrelil. Vrh tega je bila ulica podkopana in natlačena z dinamitom; ko bi se vnela, bi carja ubila in vse brame blizu podrla. Strašna zarota. — Podobni zarotniki začeli so se glasiti tudi na Angleškem; v mestno hišo v Londonu so napravili luknjo, v njo naphali dinamita in prižgali vžigalnico, na veliko srečo je policaj nevarnost zapazil. — Srbi so sklenoli francoskim podjetnikom izročiti stavljenje srbskih železnic. Turški sultan hoče le majhen kos Tesalije dati Grkom in otok Kretski. Vojne priprave se vršijo neprestano pri obeh nasprotnikih.

Za poduk in kratek čas.

Možata beseda zoper svobodno oderuštvo.

III. „Svobodno oderuštvo rodi povsod prežalosten sad. Prvi je socijalizem. Ljudje odrti in izropani po svobodnem kapitalu začenjajo misliti, kako bi ves obstoječi red prekucnili in tako zatrl vboštvo, revščino, pomanjkanje, ki postaja tem hujše, čem brezobzirnejše oderuhi s kapitalom razsajajo. Druga slaba posledica je pa, da mora sodnik „V imenu Njih veličanstva svetlega cesarja“ oderuhu prav dati in mu odrtega dolžnika popolnem sleči pomagati. To je pravo nasilstvo, da mora sodnik to kot prav in pošteno proglašati in še izvršiti pomagati, kar vsaka poštena duša zmetuje kot najgrše oderuštvo. S tem se žali čut pravičnosti v srcih ljudij, pa tudi zaupanje do cesarja se ruši; kajti zvesto naše ljudstvo si cesarja ne more drugače misliti, kakor gospoda, kateri pravico varuje vsakšnemu človeku, najprvleje zatiranim in ubogim! (Dobro, dobro na desnici).

Liberalni oderuholjubei pravijo: prepovejte oderuštvo, napravite postav, kolikor hočete, odpraviti, zatreti oderuštva vendar ne morete. Žali Bog je to res. Vendar pa je sledeče tudi res: kupite si železnih blagajnic „Wertheimskih“, kaznujte tatove, kolikor hočete, kradlo se vendar bo. Ali bodemo zaradi tega tatovom svobodno krasti dali? Nova postava ne more oderuštva popolnem zatreti, a zavrnoti, omejiti, zajeziti, da bo menje divjalo, to pa zamore in tudi hoče nasvetovana postava. Sicer pa imamo tudi sredstvo, ki zamore oderuhe popolnoma iztrebiti, to je krščanska vera, kakor jo sv. katoliška Cerkev uči. Toda svoboda se mora sv. Cerkvi privoščiti. Kakor jo sedaj imajo v raznih političnih kleščih, njej ni mogoče, blagonosno uplivati na ljudi. Ona je najboljša obramba zoper socijalizem, zoper revolucijo pa tudi zoper oderuštvo. To znajo socijalisti, to vejo prekucnihi, pa tudi naši liberalni Herodeži prav dobro in zato se nasajajo tudi vsi v sv. katoliško Cerkev in ovirajo njeno delovanje, kder le morejo. Posebno prvi čas, ko so oderuške postave pri nas zatrli, so kar divjali zoper vse, kar je na sv. Cerkev spominjalo, a med tem so vpeljali najnesramnejše odiranje. Sedaj jim pa uže ne pomaga več upijanje zoper svete reči, sedaj so ljudje, izropani po oderuhih, uže sami sprevideli, kam pes tace moli. Naj se branijo in zvijajo, kolikor hočejo, brezsrčno oderuško ljudstvo (Judje) bo moralo misliti na zopetni izhod iz Egipta. (Dobro, dobro na desnici, osupnjenost na levi strani zbornice.)

Ako zastran liberalnih postav ostane pri starem, potem bodo ljudje čedalje bolj razdraženi zoper Jude. Pomagali si bodo naposled sami, ker sila kola lomi. Zato opomnim Judom, ako hočejo mirno pri nas živeti, naj pustijo oderuštvo. Drugače utegne ljudstvo zoper nje se vzdignoti tem grozovitnejše, čem zdatnejše mu krščansko vero in krščansko mišljenje in obnašanje na vsak način rušijo. Kedar nauki opičarja Darvina povsod obveljajo, tedaj utegne zdvijani zločinec reči: „s tem, da si oderuha ubil, nisi človeka zadrngol, ampak nevarno divjo zver zaklal“. Tako daleč mora priti v državi brez Boga. Tako daleč zajdejo ljudje, da pozabijo starega pravega Boga, nebes in zemlje, ter okolo zlatega teleta plešejo in rajajo sebi v nesrečo. Skrbimo, da ljudje še dalje ne zajdejo, skrbimo pred vsem, za postave, da se oderuštvo dosedanja svobodna pot zopet zastavi!“ (Dobro, dobro in ploskanje z rokami!)

Smešničar 12. Deček vpleže na visoko, blizu ceste stoječo smreko. Na to pride priprost kmet, vidi fantiča in ga nagovori: pazi, da ne padneš doli. Deček pa mu prav hitro odgovori: saj je spodaj tudi tega gospodarja, kakor zgoraj. Kmetič povesi glavi in gre svojo pot naprej.

Jožef Lukovnjak.